

نقش برنامه های تلویزیون در نهادینه کردن فرهنگ زیست محیطی در میان کودکان و نوجوانان (مطالعه موردی شبکه پویا)

نام و نام خانوادگی نویسنده اول

حمید رضا سیف الهی

hamidreza.seifollahi16@gmail.com

نام و نام خانوادگی نویسنده دوم

اسماعیل کاووسی

Ekavousy@gmail.com

چکیده

امروزه تخریب محیط زیست و منابع طبیعی به عنوان یک معضل جهانی، فکر برنامه ریزان و سیاستگذاران را به خود جلب نموده است، برای ایجاد تغییر و تحول به منظور جلوگیری از تخریب محیط زیست و منابع طبیعی تجدید شونده یکی از عوامل تسریع کننده مهم، آموزش روشهای حفاظت از محیط زیست به اقشار مختلف جامعه به ویژه کودکان و نوجوانان است، لذا این امر زمانی تحقق می یابد که روشهای آموزش متناسب با میزان آگاهی منطبق با شرایط خاص، همراه با بازدهی و کارایی معقول باشد. آموزش محیط زیست، بنیادی ترین شیوه در حفاظت از محیط زیست بوده که به کودکان و نوجوانان، بهترین شیوه ارائه مطالب و نحوه فعالیتها و اجرای ساختاری در زمینه ارتقاء آگاهی های محیط زیستی را می آموزد تا از این طریق هر فرد جامعه، خود را از طریق احترام گذاشتن به طبیعت، مسؤول در حفظ و حمایت از محیط زیست بداند (انجمن آموزش محیط زیست آمریکای شمالی، 2011، میبودی و همکاران، 2011). از اینرو این رسانه می تواند تاثیر فراوانی بر رفتارها و نگرش مخاطبان خود بگذارد.

در طی سالیان گذشته شبکه با پخش برنامه های جذاب توانسته توجه مخاطبان بسیاری به ویژه کودکان و نوجوانان - را جلب نماید. به نظر می رسد، پرداختن به مسائل مربوط به محیط زیست به منظور انتقال غیر مستقیم آنان به مخاطبان در جهت آموزش و فرهنگ سازی به عنوان بخشی از اهداف برخی از این برنامه ها مدنظر بوده است. اینکه تا چه حد این آموزشها بر مخاطبان تاثیر گذار بوده و توانسته آنان را نسبت به چالش های زیست محیطی حساس نماید و همچنین به آنان راهکارهای لازم در جهت مواجهه با اینگونه چالشها را ارائه نماید، انگیزه انجام پژوهش پیش رو را فراهم نموده است. در واقع، پژوهش پیش رو به دنبال آن است تا میزان و چگونگی بازنمایی مسائل و مشکلات زیست محیطی در کارتونها و انیمیشن های شبکه پویا و تاثیر آنها بر نهادینه سازی فرهنگ زیست محیطی در بین کودکان و نوجوانان را ارزیابی نماید. بنابراین، سوال اصلی پژوهش حاضر آن است که برنامه های انیمیشن و کارتون شبکه پویا چه نقشی در نهادینه کردن فرهنگ زیست محیطی در میان کودکان و نوجوانان ایفا می نمایند. از این رهگذر، مطالعه حاضر تلاش خواهد کرد تا ابعاد گوناگون تاثیرگذاری برنامه های انیمیشن و کارتون بر نهادینه سازی فرهنگ زیست محیطی در بین کودکان و نوجوانان را بررسی نموده و در این راستا به ارائه پیشنهاد کاربردی به منظور افزایش کارایی و همچنین جذابیت اینگونه برنامه ها مبادرت ورزد.

کلمات کلیدی: تلویزیون، انیمیشن، محیط زیست، فرهنگ زیست محیطی

1. مقدمه

گسترش کویرها، از میان رفتن جنگل ها، آلودگی و تغییرات آب و هوا، تخریب لایه اوزن، انقراض گونه های گیاهی و جانوری، آینده ای تاریک را برای بشر ترسیم می کند. کنترل عوامل محیطی در ارتقای سلامت انسان نقش اساسی و کلیدی دارد و آلاینده ها و مخرب های محیطی که از تنوع و گستردگی برخوردارند می توانند سلامت جسمی، روانی و اجتماعی انسان را با خطر مواجه سازند، لذا با توجه به اینکه رسانه ها یکی از مهمترین ابزارهای ارتباط جمعی هستند باید از آنها در آموزش کنترل عوامل محیطی استفاده کرد.

¹ North American Association for Environmental Education